

Апостроф

**Звукове значення букв я, ю, є,
ї та щ. Правила вживання
апострофа**

1. У яких випадках букви я, ю, є позначають два звуки?
2. Що таке апостроф?
3. Яка роль апострофа в мові?

Вправа 247. Випишіть із вірша Тараса Шевченка слова, у яких букви я, ю, є позначають два звуки. Який настрій викликає у вас текст?

Тече вода з-під явора ярмом на долину.
Пишається над водою червона калина.
Пишається калинонька, явір молодіє,
А кругом їх верболози й лози зеленіють.
Тече вода із-за гаю та попід горою.
Хлюпочуться качаточка поміж осокою.

Перевірка!

Явора, яром, пишається, водою, явір,
молодіє, зеленіють, гаю, горою,
осокою.

Вправа 248. Прочитайте вголос слова. Враховуйте, що буква *щ* завжди позначає два звуки [шч]. Складіть речення з двома словосполученнями

Одгриміла гроза, теплий дощ одшумів,
одцвіли блискавиці крилаті. Тато зловив
великого щупака.

Словник. Щупàк, а, чол. Самець щуки; щука.

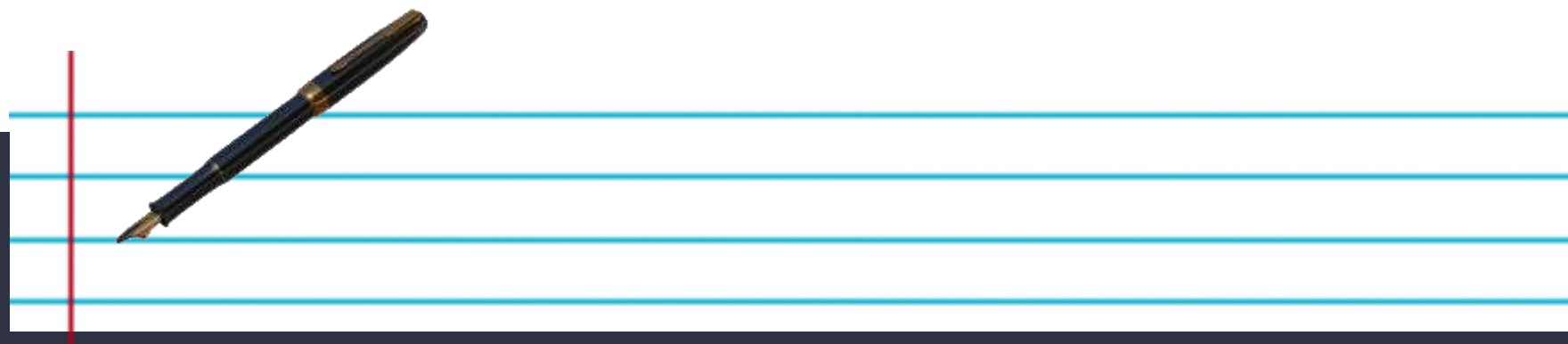
Вправа 249. Ознайомтеся з таблицею.

Пишемо	Не пишемо
<ul style="list-style-type: none"> Після <i>б, п, в, м, ф</i> перед <i>я, ю, є, ї</i>, якщо перед ним немає інших букв на позначення приголосного (крім <i>р</i>), які належать до кореня: <i>пам'ять, верхів'я, в'юн, б'ється</i>. Після префікса, що закінчується на твердий приголосний: <i>об'ява, в'їхати, з'єднання</i>. Після першої частини складних слів, що закінчуються буквами на позначення приголосних: <i>дит'ясла</i>. Після <i>р</i> у кінці складу: <i>сузір'я, бур'ян, матір'ю</i>. У слові <i>Лук'ян</i> і похідних від нього: <i>Лук'янівка, Лук'янчук</i>. У словах іншомовного походження після <i>б, п, в, м, ф, г, к, х, ж, ч, ш</i> та після <i>р</i> у кінці складу, а також після префіксів із кінцевим приголосним: <i>комп'ютер, п'єса, ад'ютант, екстер'єр, ін'єкція, прем'єра</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Після <i>б, п, в, м, ф</i> перед <i>я, ю, є, ї</i>, якщо перед ним є інші букви на позначення приголосного (крім <i>р</i>), які належать до кореня: <i>духмянний, морквяний, свято</i>. Після <i>б, п, в, м, ф, к, ч, ш, х, ж</i> та після <i>р</i> на початку складу, якщо <i>я, ю, є</i> позначають м'якість попередніх приголосних: <i>рясно, буряк, буря, рядно, бязь, Гюго</i>. Перед <i>йо</i>: <i>бульйон, серйозний, Воробйов</i>

Вправа 250. Прочитайте, назвіть, де потрібно, апостроф. Укажіть кількість звуків і букв у виділених словах

Цікава п..еса, кур..йозний випадок, Лук..яненко
В..ячеслав, духм..яне різнотрав..я, п..ятеро друзів, м..ятний
чай, нові дит..ясла, комп..ютерна програма, моркв..яний сік,
велике подвір..я, п..янкі пахоці, роз..ятрити душу,
мальовниче над..яр..я.

Перевірка!

Цікава п'єса, курйозний випадок, Лук'яненко В'ячеслав, духмяне різнотрав'я, п'ятеро друзів, м'ятний чай, нові дит'ясла, комп'ютерна програма, морквяний сік, велике подвір'я, п'янки пахощі(6б., 7зв.), роз'ятрити душу, мальовниче(10б., 9 зв.) над'яр'я.

Вправа 251. Запишіть «зібрані слова». Визначте кількість букв і звуків у них.
Поясніть уживання апострофа

пам

їзд

дит

ять

під

Апостроф

єднати

від

ясла

пом

якшення

Перевірка!

Пам'ять (6б., 6зв.), дит'ясла(7б., 8зв.),
під'їзд(6б., 7зв.), від'єднати(9б.,
10зв.), пом'якшення(10б., 10зв.).

Вправа 252. Знайдіть у кожному рядку «зайве» слово. Усно.

А М..яч, прислів..я, дзв..якати.

Б Пір..я, р..юкзак, бур..як.

В Різдв..яний, духм..яний, рум..яний.

Г Присв..ята, цв..яшок, верб..я.

Перевірка!

А М'яч, прислів'я, **дзв'якати**.

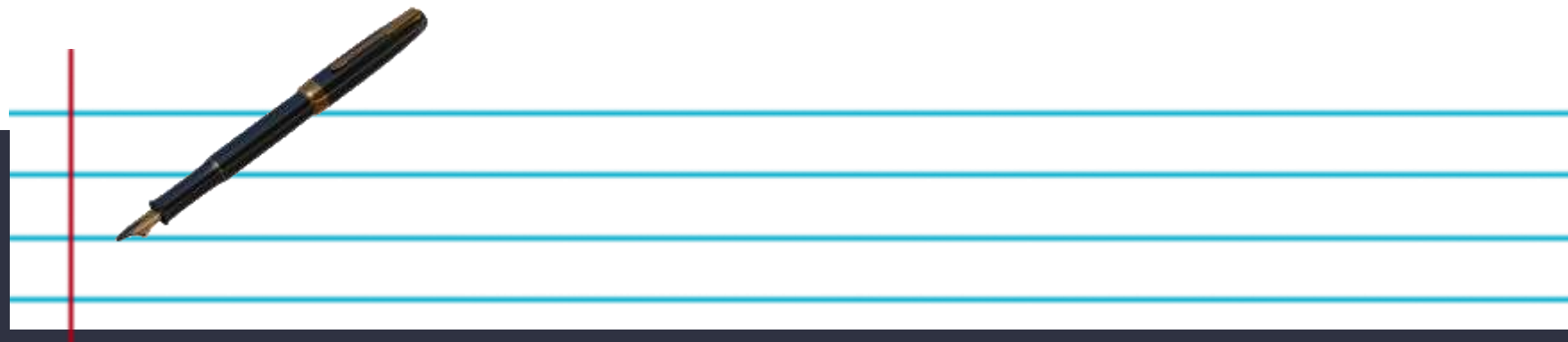
Б **Пір'я**, рюкзак, буряк.

В Різдвяний, духмяний, **рум'яний**.

Г Присвята, цвяшок, **верб'я**.

Вправа 253. Виправте помилки у словах. Назвіть правильний варіант (усно)

Бур'ян Михайло, Вороб'йова Тамара, вулиця Зор'яна,
Лук'янюк Марія, Пятихатко Олег, Червякова Наталія,
Короленко Вячеслав, Трет'яченко Соломія.

Перевірка!

Бур'ян Михайло, Воробйова Тамара,
вулиця Зоряна, Лук'янюк Марія,
П'ятихатко Олег, Черв'якова Наталія,
Короленко В'ячеслав, Третяченко Соломія.

Домашнє завдання.

Опрацювати правила у підручнику. Вправа 253. Спишіть, уставляючи, де треба, м'який знак та апостроф. Підкресліть слова, у яких букви я, ю, є позначають два звуки.

Коли ус..міхають..ся небеса, відбуваються всілякі дива!
Вітерец.. леген..ко згонит.. до купи кіл..ка пустотливих
м..якен..ких хмаринок. Ще мит.. — і посеред блакиті
з..явилас.. дивовижна квітка. Дивись, і посеред неба
з..явилис.. мален..кі баран..ці. Небес..ні. Вони кумедно
буцають..ся між собою. Грають..ся й тишком спостерігають.. за
всіма з височини (За Славою Світовою).

